

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМ. Г.С. СКОВОРОДИ
КАФЕДРА ГЕОГРАФІЇ І МЕТОДИКИ ВИКЛАДАННЯ ГЕОГРАФІЇ**

ГЕОГРАФІЯ ТА ТУРИЗМ

**Матеріали II Всеукраїнської
науково-практичної Інтернет-конференції
Харківського національного педагогічного університету
ім. Г.С. Сковороди
(26 лютого 2019 р., м. Харків)**

**Харків
2019**

**Міністерство освіти і науки України
Харківський національний педагогічний університет ім. Г.С. Сковороди
Кафедра географії і методики викладання географії**

ГЕОГРАФІЯ ТА ТУРИЗМ

**Матеріали II Всеукраїнської
науково-практичної Інтернет-конференції
Харківського національного педагогічного університету
ім. Г.С. Сковороди
(26 лютого 2019 р., м. Харків)**

**Харків
2019**

УДК: 338.48:911: 37:502:551:63

Редакційна колегія:

О.Г. Стадник – к. пед.н., професор кафедри географії та методики викладання географії Харківського національного педагогічного університету ім. Г.С. Сковороди;

В. П. Воровка – д. г. н., доцент, завідувач кафедри екологічної безпеки та раціонального природокористування Мелітопольського державного педагогічного університету імені Богдана Хмельницького;

А.В. Губа – д.пед.н, професор кафедри суспільно-правових дисциплін і менеджменту освіти Харківського національного педагогічного університету ім. Г.С. Сковороди;

В.В. Піткевич – к.і.н, доцент, завідувач кафедри географії та методики викладання географії Харківського національного педагогічного університету ім. Г.С. Сковороди;

Ю.І. Муромцева – к.е.н., доцент кафедри географії та методики викладання географії Харківського національного педагогічного університету ім. Г.С. Сковороди.

С.В. Некос – к.г.н, доцент кафедри географії та методики викладання географії Харківського національного педагогічного університету ім. Г.С. Сковороди;

В.Д. Холодок – к.наук з держ управління, директор обласного комунального закладу "Харківський організаційно-методичний Центр Туризму".

До друку та в світ
дозволяю

Директор інституту інформатизації освіти
проф. А.І. Прокопенко

*Затверджено редакційно-видавничою радою Харківського національного педагогічного університету імені Г.С.Сковороди
протокол 1 № від 11.03.2019*

Географія та туризм: Матеріали II Всеукраїнської науково-практичної Інтернет-конференції Харківського національного педагогічного університету ім. Г.С. Сковороди (26 лютого 2019 р., м. Харків) / за заг. ред. проф. Стадника О.Г.- Харків:ХНПУ ім.Г.С.Сковороди, 2019. – 252 с.

У збірнику представлено матеріали, присвячені актуальним питанням сучасної географічної науки та туризмознавства.

Розглянуто проблеми фізичної та економічної географії, освітні тенденції у галузях географії, краєзнавства та туризму, висвітлено питання про стан і розвиток туризму, туристичних ресурсів і потоків у світі та Україні.

Для викладачів, аспірантів, магістрів, студентів вищих навчальних закладів.

Автори опублікованих матеріалів несуть повну відповідальність за підбір, точність наведених фактів, цитат, економіко-статистичних даних, галузевої термінології, наявність плагіату, імен власних та інших відомостей.

© Харківський національний педагогічний
університет імені Г.С.Сковороди, 2019

ЗМІСТ

Розділ 1. Тенденції сучасної освіти у галузі географії, краєзнавства та туризму

С.І.Сисоєва

ПРОФЕСІЙНА ТУРИСТИЧНА ОСВІТА: ПРОБЛЕМИ
І ПЕРСПЕКТИВИ 7

Ю. А. Олішевська,

ТЕНДЕНЦІЇ ГЕОГРАФІЧНОЇ ОСВІТИ 13

Ю. І. Муромцева

ТУРИЗМ У ПРОФОРІЄНТАЦІЙНІЙ РОБОТІ ВЧИТЕЛЯ 17

О. В. Непша

АКСІОЛОГІЧНИЙ ТА КУЛЬТУРОЛОГІЧНИЙ ПІДХОДИ ДО
НАЦІОНАЛЬНО-ПАТРІОТИЧНОГО ВИХОВАННЯ УЧНІВ СТАРШОЇ
ШКОЛИ В ТУРИСТИЧНО-КРАЄЗНАВЧІЙ ДІЯЛЬНОСТІ 25

С.В.Жилін

КРАЄЗНАВЧА ДІЯЛЬНІСТЬ НА УРОКАХ ХАРКІВЩИНОЗНАВСТВА
ЯК ФОРМА НАЦІОНАЛЬНО-ПАТРІОТИЧНОГО ВИХОВАННЯ УЧНІВ
(ПЕДАГОГІЧНИЙ ДОСВІД) 30

А.А. Сидоренко

ІСТОРІЯ ВИНИКНЕННЯ ТА СУЧАСНІ ПОГЛЯДИ НА
МЕТОД ПРОЕКТІВ 35

Розділ 2. Проблеми фізичної географії

В.В. Ігнатишин, Т. Й. Іжак, М. Б.Ігнатишин, А. В. Ігнатишин

ДОСЛІДЖЕННЯ ГЕОФІЗИЧНИХ ПРОЦЕСІВ В ЗАКАРПАТСЬКОМУ
ВНУТРІШНЬОМУ ПРОГІНІ 39

Л. В. Ільїн, М.П.Пасічник

РЕЧОВИННИЙ СКЛАД ДОННИХ ВІДКЛАДІВ ОЗЕРА ВЕЛИКЕ
ПІЩАНСЬКЕ (ВОЛИНСЬКЕ ПОЛІССЯ) 47

Л.А. Прохорова, О.В.Непша, Т.В.Зав'ялова

ОСНОВНІ РИСИ ГЕОЛОГО-ГЕОМОРФОЛОГІЧНОЇ БУДОВИ БАСЕЙНУ
РІЧКИ МОЛОЧНА 52

О. В. Непша, Д. К. Парінцев

ОСОБЛИВОСТІ ГЕОЛОГО-ГЕОМОРФОЛОГІЧНОЇ БУДОВИ БЕРЕГОВОЇ
ЗОНИ КАРКІНІТСЬКОЇ ЗАТОКИ ЧОРНОГО МОРЯ 57

Г. В.Тамбовцев, О. В. Непша, Т.О. Сапун

ГІДРОЕКОЛОГЕОЛОГІЧНІ УМОВИ ПІДЗЕМНИХ ВОД
М. ДНІПРОРУДНЕ ЗАПОРІЗЬКОЇ ОБЛАСТІ 61

Розділ 3. Сталий розвиток та ефективне природокористування

В. П. Воровка

ГЕОГРАФІЧНІ ДОСЛІДЖЕННЯ ПРИМОРСЬКИХ СМУГ –
ОСНОВА УПРАВЛІННЯ НИМИ 66

В. А. Антоненко, Л. А. Василюк, О. В. Непша

ОСНОВНІ ПОКАЗНИКИ ДИНАМІКИ ВОДОКОРИСТУВАННЯ ТА
ВОДОВІДВЕДЕННЯ В ХЕРСОНСЬКІЙ ОБЛАСТІ 75

Ю. Ф. Кобченко

ЛАНДШАФТНИЙ ПРИНЦИП У ТУРИЗМОЗНАВСТВІ 81

Ю.М. Біла

СТАН ПОЛЕЗАХИСНОЇ МЕРЕЖІ ДОНЕЦЬКОЇ ОБЛАСТІ 87

О.В. Непша, О.М.Яременко

ГЕОЕКОЛОГІЧНИЙ СТАН ҐРУНТІВ ГЕНІЧЕСЬКОГО РАЙОНУ
ХЕРСОНСЬКОЇ ОБЛАСТІ 91

Г.В. Тамбовцев, К.С. Донцова, І.О. Комар

ПРАКТИЧНІ ЗАХОДИ ЩОДО ОХОРОНИ ҐРУНТІВ ХЕРСОНСЬКОЇ
ОБЛАСТІ 97

В. О. Резуненко, Ю. Ф. Кобченко

МАТЕМАТИКО-СТАТИСТИЧНІ МЕТОДИ У ГАЛУЗІ
ТУРИЗМОЗНАВСТВА 103

А. В. Мазур, В. А. Красномовець

ЕКОЛОГІЧНА СКЛАДОВА В ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВ
ГОТЕЛЬНОГО ГОСПОДАРСТВА В СИСТЕМІ СТАЛОГО РОЗВИТКУ
ТУРИЗМУ 109

Розділ 4. Тенденції розвитку туристичної галузі в Україні й світі

І. Г. Смирнов

«OVERTOURISM»: СУТНІСТЬ, ЗНАЧЕННЯ, ЗАСТОСУВАННЯ В
УКРАЇНІ 113

П. В. Романів

ДЕТЕРМІНАНТИ РОЗВИТКУ СПОРТИВНО-ОЗДОРОВЧОГО
ТУРИЗМУ У ЧЕРНІВЕЦЬКІЙ ОБЛАСТІ 119

Т. Г. Ткаченко, О.В.Бабаєва

ПРИВАБЛИВІСТЬ СІЛЬСЬКОГО ЗЕЛЕНОГО ТУРИЗМУ 128

Л.М.Донченко, О.В.Непша, В.М. Іванова

БОТІЄВСЬКА ВЕС – ОБ'ЄКТ ІНДУСТРІАЛЬНОГО ТУРИЗМУ В
ЗАПОРІЗЬКІЙ ОБЛАСТІ 131

І.В.Горин, А.І.Ковальчук

СУТНІСНІ ТА ІСТОРИЧНІ АСПЕКТИ РОЗВИТКУ ОЗДОРОВЧОГО
ТУРИЗМУ У ЛЬВІВСЬКІЙ ОБЛАСТІ 136

Геннадій Вілійович Тамбовцев

*к.геогр.н., доцент, доцент кафедри фізичної географії і геології
Мелітопольський державний педагогічний
університет імені Богдана Хмельницького
м. Мелітополь*

Олександр Вікторович Непша

*старший викладач кафедри фізичної географії і геології
Мелітопольський державний педагогічний
університет імені Богдана Хмельницького
м. Мелітополь*

Тетяна Олександрівна Сапун

*асистент кафедри фізичної географії і геології
Мелітопольський державний педагогічний
університет імені Богдана Хмельницького
м. Мелітополь*

ГІДРОЕКОЛОГЕОЛОГІЧНІ УМОВИ ПІДЗЕМНИХ ВОД

М. ДНІПРОРУДНЕ ЗАПОРІЗЬКОЇ ОБЛАСТІ

Підземні води широко використовуються в народному господарстві Запорізької області і є важливим резервом для забезпечення економічного та соціального розвитку. В умовах незначних ресурсів придатних для питного водопостачання поверхневих вод вивчення підземної гідросфери на території Запорізької області має важливе загальнодержавне значення [9,с.202].

З метою вивчення якості підземних вод м. Дніпрорудне Василівського району Запорізької області проведено дослідження гідрогеологічних умов водоносних горизонтів з метою їх придатності до питного водоспоживання.

Одним з основних джерел постачання населення якісною питною водою на території Запорізької області є водоносні горизонти неогенових і палеогенових відкладів. Підземні води неогенових відкладів на території області поширені практично повсюдно, за винятком Приазовського та Придніпровського масивів. Водоносний комплекс палеогенових відкладів порівняно з іншими водоносними горизонтами має найбільше практичне значення по якості, водозбагаченості і кількості експлуатаційних запасів

підземних вод [2,3].

Гідрогеологічні умови формування ресурсів підземних вод в різних частинах області неоднакові. Територія Причорноморського басейну (рис.1) характеризується більш сприятливими умовами і тут кількість попередньо розвіданих підземних вод (ПРПВ) у межах адміністративного району, як правило, наближається або перевищує 100,0 тис. м³/добу. На площі Українського басейну гідрогеологічні умови значно гірші, тут є райони з величиною ПРПВ 2,0-13,2 тис. м³/добу, а Вільнянський і Запорізький райони їх зовсім не мають. В цілому сума прогнозних ресурсів підземних вод області становить 1644,6 тис.м³/добу, серед яких з мінералізацією до 1,5 г/дм³ – 1232,4 тис.м³/добу [5,с.60; 7; 8,с159-160].

Рис. 1. Гідрогеологічне районування України [1]

В геоморфологічному відношенні територія м. Енергодар розташовується в межах крайової північно-східної частини Причорноморської низовини на лівому схилі Каховського водосховища. Даний район є рівниною, розчленованою мережею балок і ярів, що утворюють горбисто-яружний рельєф. Абсолютні позначки поверхні

коливаються від 80-95 м., на рівнині, і знижуються в бік Каховського водосховища до 30-20 м.

Територія дослідження приурочена до крайової північно-східної частини Причорноморського артезіанського басейну і характеризується складними гідрогеологічними умовами, зумовленими комплексом природно-кліматичних факторів і геологічною будовою (рис. 1). Це визначає режим, умови живлення і розвантаження водоносних горизонтів, хімічний склад підземних вод.

На території дослідження виділяються наступні водоносні горизонти і комплекси:

1. Водоносний горизонт в четвертинних відкладах (Q).
2. Водоносний горизонт в сарматських відкладах (N_{1s}).
3. Водоносний горизонт у відкладах середнього еоцену (P_2).

Водоносний горизонт в четвертинних відкладах (Q). Горизонт приурочений до елювіальних і еолово-делювіальних відкладень. Водовміщуючими породами є суглинки. Глибина залягання водоносного горизонту в елювіальному і еолово-делювіальному суглинках, на момент буріння (29.09.2003 р), коливається від 14,7 до 18,7 м. Глибина залягання схильна до сезонних коливань. Амплітуда коливань досягає 1,5-2 м [10,с.160]. Найвищі відмітки відзначаються в березні-травні, нижчі в жовтні-листопаді. В цілому режим ґрунтових вод повністю залежить від кількості атмосферних опадів. Спад рівнів починається в травні. Водонасиченість горизонту слабка. Води мають підвищену мінералізацію і жорсткість. Практичного значення для водопостачання не має. Потужність горизонту коливається від 9 до 10 м. Потік ґрунтових вод спрямований в бік Каховського водосховища.

Водоносний горизонт в сарматських відкладах (N_{1s}). Горизонт має повсюдне поширення. Водоносний горизонт представлений різнозернистими пісками. Глибина залягання водоносного горизонту коливається від 44 до 58 м. Потужність обводнених порід становить 3-6 м.

Водонасиченість горизонту мала. Дебіти свердловин не перевищують 2-3 м³/год. Води мають підвищену мінералізацію і жорсткість (величина сухого залишку перевищує 2,5 г / дм³, а загальної жорсткості - 22 мг.-екв / дм³. [6,с.1-4].

На території м Дніпрорудне водоносний горизонт використовується одиничними свердловинами для технічного водопостачання підприємств. Від вищого четвертинного водоносного горизонту водоносний горизонт в сарматських відкладах відділений шаром щільних, в'язких водонепроникних глин потужністю від 12 до 28 м.

Водоносний горизонт у відкладеннях середнього еоцену (P₂). Мають локальне поширення. Приурочений до депресій в кристалічному фундаменті, розташований на захід від досліджуваної території. Представлений горизонт різнозернистими пісками. Залягає водоносний горизонт на глибинах від 150 до 170 м. Водоносний горизонт має слабку водо насиченість [10,с.120-121].

Аналіз гідрогеологічних умов водоносних горизонтів м. Дніпрорудне Василівського району Запорізької області свідчить про те, що горизонт у відкладах середнього еоцену має слабку водонасиченість. За своїм хімічним складом води горизонту не відповідають вимогам ДСТУ 7525:2014 Вода питна. Вимоги та методи контролювання якості [4]. З-за малої водонасиченості і поганої якості підземні води середньо-еоценового горизонту не експлуатуються. Водоносний горизонт в сарматських відкладах використовується виключно з технічною метою.

Література:

1. Води підземні / ДНВП «Геоінформ України URL: <http://minerals-ua.info/golovna/vodi-pidzemni/>.
2. Даценко Л.М., Молодиченко В.В., Воровка В.П. Фізична географія Запорізької області: Хрестоматія. Мелітополь: Вид-во МДПУ ім. Б. Хмельницького, 2014. 200 с.
3. Даценко Л.М., Молодиченко В.В., Непша О.В. та ін. Північно-Західне Приазов'я: геологія, геоморфологія, геолого-геоморфологічні процеси, геоекологічний стан: монографія. Мелітополь: Вид-во МДПУ ім. Б. Хмельницького, 2014. 308 с.

4. ДСТУ 7525:2014. Вода питна. Вимоги та методи контролювання якості URL: http://iccwc.org.ua/docs/dstu_7525_2014.pdf.
5. Іванова В.М., Непша О.В. Гідрогеологічні умови формування ресурсів підземних вод Запорізької області. *Матеріали науково-практичної конференції «Меліорація та водокористування» - екологічна безпека водних об'єктів*. Мелітополь, 2018 . С.59-62.
6. Крюк Н.С., Давиденко Е.Л., Дорошенко О.Ю., Шрамова Г.Н. Ведомость результатов химического анализа проб. Днепрорудное: Приазовский отряд ЗГГМЭ, 2015. 4 с.
7. Профіль Запорізької області. Аналітично-описова частина до стратегії розвитку Запорізької області URL: Режим доступу: <https://polvisti.com/oficioz/profil-zaporizkoji-oblasti-analitychno-opysova-chastyna-do-stratehiji-rozvytku-zaporizkoji-oblasti/>.
8. Прохорова Л.А., Непша О.В., Зав'ялова Т.В. Геоекологічні проблеми використання підземних вод Запорізької області та шляхи їх вирішення. *Екологічні дослідження у вищих навчальних закладах: збірка наукових праць*. Херсон: ФОП Вишемирський В.С., 2018. С.159-162.
9. Прохорова Л.А., Непша О.В., Зав'ялова Т.В. Якість поверхневих та підземних вод Запорізької області та її вплив на здоров'я населення. *Збірник статей, тез і доповідей Всеукраїнської науково-практичної конференції «Філософія здоров'я – здоровий спосіб життя – здорова нація*. Херсон: ДВНЗ «ХДАУ», 2018. С.202-209.
10. Рябих О.В. Гідрогелогічні дослідження. Оцінка стану прогнозних ресурсів та експлуатаційних запасів питних та технічних вод на території Запорізької області (1999-2006 рр.). Бердянськ: БКГПП КП «Південукргеологія», 2006. 280 с.

Наукове електронне видання

ГЕОГРАФІЯ ТА ТУРИЗМ

**Матеріали II Всеукраїнської
науково-практичної Інтернет-конференції
Харківського національного педагогічного університету
ім. Г.С. Сковороди
(26 лютого 2019 р., м. Харків)**

Матеріали подаються в авторській редакції. За зміст і фактологію
відповідальність несе автор.

**Відповідальний за випуск Муромцева Ю.І.
Комп'ютерна верстка: Муромцева Ю.І.**

Ум. друк. арк. 10,87

Державний вищий навчальний заклад
Харківський національний педагогічний університет ім. Г.С. Сковороди
м. Харків, 61002
вул. Алчевських, 29.